

07/12/21

БЕЛАРУСЬ

Штадзенная політычна-эконаміцкая і літаратурная газэта

пад агульным крауніцтвам Язэпа Лёсіка.

№ 52 (108).

Менск, Аўторак 8 сакавіка 1920 г.

№ 52 (108).

У адміністрацыі „Беларусі” прадаюца комплекты газет
„З ВОН” і „БЕЛАРУСЬ”
 за 1919 г. у 3-х спытках.
 Цана 50 мар. за трох спыткі (№ 1—80).

Вышлі з друку і прадаюца у Кнігарні Беларускай Школьнай Рады

(Менск, вул. Міцкевіча, Беларускі дом).

НОВЫЕ КНИГИ:

- Праграмы Беларускай нежэйшай пачатковай школы. Выд. Ц. В. Шк. Рады. Менск. 1920 г. 64 стр. Цана 3 маркі.
- Зорка. И. Н. Чытаньне пасынка лемештара. Злажыла А. СМОЛЧ. Выд. П. Вільня 1919 г. 78 стр. 6 маракі.
- Беларусь у песьнях. Літэратурна-Гістарычны нарыс (1809—1919 г.). Я. ФАРБОТКО. Менск. 1919 г. 95 стр. Цана 8 маракі.
- Беларускі календар „Крыніца”. на 1920 г. Улажыла кс. А. СТАНКЕВІЧ. Вільня 1919 г. 64 стр. Цана 3 маркі.
- Беларускі Календар на 1920 г. („Наша хата“). Вільня. 1920 г. 64 стр. Цана 3 маркі.
- Цені. Ф. Аляхновіча.
- Гутарка аб беларускай мове. Сымона Рака.

Вялікі выбар беларускага прыгожага пісьменства, школьніх падручнікаў.

Кнігарня адчынена штадня ад 10-й да 3 гадзіны.

115

„Платон — прыецель, але прауда яшчэ большы прыецель“.

Некалі ідуше за намі пакаленне будзе разбірца ў гісторыі дваццатых гадоў XX стагоддзя. Ім будзе лягчей разумець увесе хаос разбурэння і творчасці, які цяпер кіпіц навакол.

Усё мяняецца, як на экране кінематографу. Хто ўставаў сваю стужку, той і робіць свае абразы, а вышыя з «кіна», і бачыць той самы бліск звёздаў на небе і той самы бруд і дурасць на зямлі.

Такая „кінь-мапі-кол“ політыка (як казаў адзін дзед) адбываецца над беларусамі ўжо за трох гадоў, і куды беларус на ткненца, ўсюды яму загадываюць: „кінь мапі сваю“.

Розныя газэтныя рэчтылі, і менскіе і варшаўскіе, дзівяцца, што беларусы, альбо беларусіні—такіе невыхаваныя людзі: „круціць твар у бок“, хоча чымніхуць у свой беларускі лес. Бальшавікі з „Лібелу“ казадзі: „Товарыщи! В Раде сидят беларускіе буржузи, нацыоналісты і, «вся поганая Рада» аб'яўляеца без абарони законам. У Варшаве газеты пісалі пра Раду, што яна бальшавіцкая!

Альбо абодва алоненты кажуць прауду, альбо абодва лгуць, няхай яны між сабою разьбіраюцца.

У беларусаў яшчэ не забылося прыказка „Паны дзяяруцца, ў хлощаў чубы трапчачы“. І затрапчачы хоць якіе чубы, калі ў нас стаіць пяты год вайны, і зъянілася колькі „стужак“ з абразамі. Політыка беларусаў была толькі тая самая, з пачуццяў самаабароны арганізму—Беларусь дамагаеца зрабіцца незалежнай, з сваю дзяяржайнасцю.

Заслуга Польшчы тая, што яна з палавіны краю выгнала маскоўскіх „таварышаў“, і цяпер наладжае эканамічнае і культурнае жыццё. Магілёнкі, Віцебшчыну і Смаленшчыну камісары абкрадываюць і руйнуюць. Каб усю Беларусь яны трymали пад сваёй апекай, то да сядзіб яны зрабілі з нас „савецкую“ пустыню, з го-ладам, пошасцю і заніпадам эканамічкім.

Гэта прауда!

Беларусь ляжыць паміж саўдепі-яй, „ідзеже несті ні буржуя і ні памешчыка“, і Польшчай, где ёсьць і паны і буржуї і кавалак цэнтральн. Эўропы з Гданскам і Пазнанню, з высокімі формамі капіталістичнага разьвіцця.

У гэтым ланцу, ад Ураду да Гданску, ёсьць даора — Беларусь—з добрым саўсім ўзракайскім гандлёва-

прамысловым апаратам (беларускіе жы-ды), з магнай культурай зямельнай (ня першай, як у Прыбалтыцы і Польшчы, але другой класы), вышайшою, як на ўсходзе.

Менск—Мена, гэта і будзе функцыя эканамічнай Беларусі, яна і да вайны гэтым была. Нам не патрэбны мітынгі граніцы паміж Польшчай, Велікімі і другімі суседзямі. Граніцы могуць быць толькі політычныя.

Украіна і Беларусь маюць некую традыційную дружбу і заўсягады могуць імаглі згаварыцца: іх цягне адну да другой некім гістарычным магнусам. Так сама Дзізвіна і выхад на Рыгу і Лібаву даўно ўжо сасваталі беларусаў і латышоў.

Літоўцы? Літоўцы і беларусы па тыпу, звычаю, характеристу, будоўлі, адзе-жы—тые самыe людзі, толькі розніца мовай, і ў гісторыі літвіні і беларусы былі братамі і будуць, мы гэтаму верым, як у бліск сонца.

Маламестачковы імперыялізм Тарбы больш падобны на часовую хваробу. Імперыялістичная „гішпанка“ павінна ўсіх ператрасці. „Гішпанка“ пройдзе і ў літвіноў.

Польшча. Да Польшчы далучылі здаровы кавалак быўшай Германіі і Аўстріі, з тысячамі фабрык, з морскімі бухтамі, з самай высокай сельскі-гаспадарскай культурай. З беларускага Горадня да Гданску 350 вёр., пераходаць з Гданску праз моро да Швэціі—вёрст 300. Польшча, такім способам, прыбліжае нас да Эўропы. Эканамічнае і культурнае значэнне гэтай навіны для Беларусі вельмі сур'ёзнае.

Некая федэрация Беларусі з Польшчай ужо можа быць добрым інтарэсам для абедзвюх старон. Але беларусы на згодзіца зі колі дастацца Польшчы, толькі як „пасаг“ ад разваленай Расіі. Навет „ні ў прымы“, „ні ў падсуседзі“, але толькі можам жыць, як добрые сусед з суседам.

Польская эн-дэцыя кажа: „вы—па-саг“, беларусы кажуць—„мы—суседзі“. Вось дзівэ розныя політыкі, каторыя робяць тое, што ў нас віма ніякай політыкі, хоць ёсьць заміга „політыка“.

За 2—3 месяцы можа быць кансервайны, а тым часам беларуса—польскі аркестр рэжа вухо. Адны граюць „ля-лоніху“, другіе, зажмурыўшы вочы,—“маузу“.

Найбольшую пацеху з гэтага робяць сабе напаўна расійцы.

А. У.

ГОД ВЫДАННЯ II.
 Падпіса на 1 м-ц з перасыл 20 р. без перас. 17 р.
АБВЕСТКІ: на 4-й страницы прымаюца ва ўсіх мовах па 2 мк.
 Газэта выходзіць штадня, якоч даў пасыяточных.
 Рэдакцыя і Кантора: Менск, вул. Міцкевіча, Беларускі Дом (б. Юблейны).
 Рэдактар прымае ад 12—1 гада. Кантора адчынена ад 9 да 2 гада.
 Рукапісы павінны быць чытальнай напісаны і з адресам аўтара.
 Аплата прынятых рукапісаў залежыць ад рэдакцыі.
 Рукапісы назад не выдаюцца.
 ЦНА 1 МАРК.

Праца на весках.

Ёсьць у нас адна інстытуцыя, іраўда, саўсім яшчэ маладая, але вельмі важная і адпавядальная. Гэта інстытуцыя інструктароў—арганізатораў. Простым яе заданнем служыць арганізацыі беларускіх школ на провінцыі. Але ў сучасны момант, калі школьнай беларускай справе робіць толькі першыя крокі, калі гэта—навіна для беларускага народу, інстытуцыя гэтая яшчэ можа абліжавацца сваім спэцыяльнім задачам. Арганізацыя школ на можа разыўвацца без арганізацыі агульнага грамадзянскага жыцця. Навет у добра арганізованных краях, гдзе жыць народу кіруеца спэцыяльнымі грамадзянскімі установамі, як гаспадарскіе, культурнае правыветственные і іншыя, школьнай працы яшчэ можа захавацца свае спэцыяльнасці, бо захоплівае яна ўсе кірункі народнага жыцця. Гэта саўсім інструктары школы—адносіцца спэцыяльнасці.

Саўсім зразумела, што інстытуцыя школьніх інструктароў павінна быць разам інстытуцыя пашырэння нацыянальной сувядомасці ў народных масах, наладжанне грамадзянскага жыцця, павінна служыць сувязлю правінцыі з цэнтрам.

Прыгнечаны народ пачынае разумець, што сіла яго ў єднасці, ў захаванні свае нацыянальной души, ў згоднай арганізацый працы. Але, як бачыць, пашырэнія, а толькі зъдзес, народ з'яніверыўся, і да кожнай арганізацыі калі яна ідуе зьверху, адносіцца вельмі асьцярожна, а найчасціцай скептычна.

Галоўным заданнем кожнага інструктара павінно быць падніцце самадзейнасці ў народзе. Трэба старацца, каб народ узяў усе клопаты на сябе. Тагды інструктар будзе патрэбен, толькі як часовы дарадчык, як звяно, злучаючы асобныя ваколіцы з агульнымі цэнтрамі. Выслыяўшыся софізмам, інструктар можна сказаць такую параду: па стараісця найскрыніць з сябе сваю працу і тэз зробіш найбольшую карысць.

Дзеля пашырэння нацыянальной ідеі і культурнае прастьветная працы траба абацерціца на народнае настаўніцтво, галоўным чынам; у першую частку трэба арганізаваць інтэлігенцыю, гдзе яна яшчэ жыве. Адгэтуль павінна пачацца праца. Якім парадкам пачаць арганізацыю, гэта ўжо дзяло тэй установы, якая адпавядае за працу інструктару. Яна-ж павінна кларапіцца і аб тым, каб інструктары былі людзі, адпявядаючыя іх задачам.

Цяпер кожная ваколіца становіць асобны куточ жыцця, бо, дзякуючы агульнаму развалу, зносяні між другімі ваколіцамі і цэнтрамі, байдай, няма. Чым-же запаўняе селянін сваё духоўнае жыццё? Як пачувае сябе моладзь? Ці яна лёгка паддаецца асіміляцыі, ці часувыць агілітасць ў іншы бок. Чым трымаета грамадзянскае жыццё? Сучаснымі законамі, ці ўласным укладам жыцця, сваю моральлю.

Цікава будзе ведаць, як адбілася ваенішчына на жыцці беларус-селяніна. Што яна дала яму новае; што прынесло карысць і што дало атруту для яго душы.

Як жывуць між сабою беларусы—праваслаўные і беларусы-каталікі? У многіх мясцох яны ўжо зразумелі, што складаюць адэів народ, што яны—братьі, і релігія на можа вытвараць з іх асобныя нацы. Але як ўсюды та. Шмат

гдзе настаўнікі і балкі духоўныя даюць двум братам нажы ў руки, добра іх натачыўши. Беларуское грамадзянство вельмі непакоїцца гэтым і з віліюючай прыслуховавацца да падзеяў.

Што думае рабіць селянін з сваю гаспадаркаю? Ці пачынае ён рабіць заходы, каб направіць яе, ці думае рабіць так, каб толькі сабе хлеба хашло. Якім спосабамі і прыладамі карыстаецца гаспадар у сваіх гаспадарцаў? Можа ізноў ён бярэцца за саху і матыку, на якіх падаюць суплюць добрых машынаў, хоць і гроши ёсьць.

Як глядаць селянін на землю памежчыку? Ці згаджаецца ён з думкаю, каб пад яго бокам былі ўладары вілікіх зямельных аўтараў. Якім чынам ён працтвае сабе пераход зямлі ў руки працоўніку? Якіе формы ўладаньня найбольш падабаюцца яму і падходзяць для яго гаспадаравання.

Каго селянін цяпер найболей слухае і гдзе шукае паратунку?

Вось некалькі з тых пытаньняў, якімі найболей цікавіца грамадзянство і на якіе чакае адказу.

Усё гэта лягчэй бачыць і зразумецы, жывучы паміж таго-ж народу.

Трэба кінучь шкадлівую прывычку, якая ўкаранілася за апошніе годы. Шмат каму здаецца, што чым больш назыбірае сходаў, чым больш сапсце панеры на пратаколы, чым больш натрудзілі язык, тым і большая праца будзе. З высокое трывуны трэба смыці ў агульную грамаду і ўзядца за мазольную працу.

Цераз маленъкіе, але моцные сваею вераю, арганізацыі праца пойдзе шмат шпарчэй. А жывучы бліжэй з масою народу, арганізатор будзе добра адчуваць яе жыццё і будзе ведаць, як пакіравацца, каб скарэй ўздейсьніць свае заданні.

Яшчэ адна рэальная праца чакае інструктароў. Няхай кожны з іх пачне запісваць творы народнай славеснасці: песьні, казкі, лягенды, прыказкі, забабоны, жарты. Паперша, гэта будзе вельмі дарагі матар'ял для пазнання языцца беларускага, як даўнейшага, так і цяперашняга, па ім можна прасачыць, як падзеі апошніх дзён упірывалі на душу беларуса. А ўдругае, заахвоцішь да гэтага мясцовую інтэлігэнцыю, нават асімілаваную, можна выклікаць у яе вялікую цікавасць да ўкладаў народнага языцца, да народнай моралі, самбытнай яго культуры, да твораў яго разуму і рук. Гэта ў сваю чаргу прабудзіць у іх любасць да народу, да яго мовы і нацыянальнай души і заварышыць у іх саміх нацыянальных струнах.

У ваенны час трудна вясіць такую працу, але-ж праца варога, каб на быць задушаним.

М—Ч.

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

ПАВЕДАМЛЕНИЕ ПОЛЬСКАГА ГЕНЭРАЛЬНАГА ШТАБУ.

Ад 5—III.

Бел.-Літ. фронт. Напад ворага на нашы позыцыі у ваколіцах Дзівіны, посьле доўгага бою адбіты.

У раёне Паўлічы стыкі з насядоўчымі войскамі ворага.

На Палескім вучастку вораг, сабраўшы значныя сілы, зрабіў у апошні час некалькі энэргічных разьведак і перайшоў у наступленне, апрацаўшы раней плян яго. Штурмавыя калёны ворага наці-

Проф.-акад. Е. Карскі.

ПАЧЫНАЛЬНІКІ беларускага адраджэння у літэратурнай справе.

(Глайдзі № 51).

Шмат прыходзіца цярпець беларусу ад яго бясправя, несправядлівых судоў, судовай валакіты. І тут яго становішча шмат пагоршаецца ад яго неасьвечнасці. Сюды адносіцца некалькі вершаў: „Як праўда шукаюць“, „У сюдзе“, „Кепска будзе“, „У вастрове“. На пагляд народу, ёсць благое на съвеце зъяўлянецца ад таго, што праўда згінула:

Як простая праўда згінула у съвеце,
Дык праўды і з съвечкай шукаюць,
І золатам маніць і людзей склікаюць,
І Бога цалуюць,—а ёсць такі, прэце,
Як камень у воду, так праўда прапала!
Судоў нарабілі, начальства ці мала:
Пасрэднік і воласць, сынод і санаты,
Прысутства і вокруг, управы, палаты
А найбольш міравых, участковых і зъездаў,
Што ў полі каменіня, што гvezдаў!

Затое-ж жыццё цяпер трудае стало.

Выказаныя думкі падпіварджаюцца апавяданьнем аб выпадку з селянінам, якому, пропіці яго волі, прышлося быць съведка некалькіх злачынных выпадкаў: яго цяглі на судох, як съведку, навет і самога сталі вінаваціць у злачынстве. Рэзультатам усяго гэтага было:

Як я стаў на павестках хадзіць ад Каляд,
Дык асеўся якраз як Пакрова была!..
І на сяй, на жаў, не касіць сенажаць...
І што меў, то прадаў, пераеў.
На судох агалеў, як шэсьць разы згареў;
І ў казе адсадзіў нядзель шэсьць,

За няяку плаці можа трэйчы і штраф.

Навет акружны суд, у вачах народу, які мог быць спрavedлівым праців сваю формалістыку і, як здавалася, праців сваю супроводжаніем. Неасьвечнаму чалавеку шмат чаго у ім здавалася страшным. Селяніну, напр. было неизвестным, як можна было падаць у суд на яго

калі на нашы позыцыі адначасна на поўнач і ўсход ад Прыпяці, на кіроўцаў галоўную цяжар атакаў на Скрыгалаў. З вялікай адвагай у працыту цэлага дня атакуючы вораг кідаў у атакі ѿсе съвежыя сілы, але ѿсе яны разъбліся аб стойкасць нашых часцей. Не адзін раз перашоўшы ў контр-атаку, нашы войскі зрабілі цяжкія страты ворагу.

Валынскі фронт. На вучастку Новаграду-Валынскага—Рагачова—Баранаўкі, а так сама пад сялом Кука, варожы атрады хацелі пасунуцца ўперад, але кулямётнымі агнём былі адкінуты на ўсход.

Ад 6—III.

Бел.-Літ. фронт. Варожы атакі ў рэйёне возера Воран адбіты нашымі войскамі.

На Палескім вучастку пачаліся атакі ворага. Адзначана ўчастце ў іх новай (57) дывізіі, якая перакінута на палескі вучастак.

У некалькіх напрамках нашы войскі пераходзілі ў контр-атакі і вораг быў адкінуты.

Валынскі і Падольскі фронты. Рэзведкі з абодвых бакоў.

Дэнікін у засадзе.

ВЕНА, 6—III. Ангельскія газеты падпіварджаюць весткі аб поўным зынішэнні арміі Дэнікіна. Подлуг інформацыі бюро Рэйтара, Дэнікін на Кубані і падаў у засаду.

Нямецка-бальшавіцкая згода.

ВЕНА, 6—III. „Journal“ зъмісціў тэкст умоў між Савецкай Расіяй і Германіяй. Немцы абавязваюцца аднавіць у Расіі залезнадарожны рух і нормальнае функцыянаванне пошты і тэлеграфу, ў замену на сырэц.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Рабочыя проціў Лейд-Джорджа.

ЛЁНДАН, 5—III. Куча рабочых зрабілі перад кватэрай Лейд-Джорджа варожую яму маніфэстацию. Поліцыя разагнала рабочых, прычым было ранена 19 чалавек.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Бальшавікі абавязваюцца, ёсць пасады інжынераў, тэхнікаў і хімікаў аддаць немцам.

Па Беларусі.

Баранавіці і Навагрудзкі паветы.

3-га лютага г. г. я быў у Баранавічах і ў першую чаргу, па прыездзе, пачаў знаёмца з мясцовай інтэлігэнцыяй, якой ёсьць тут шмат—настаўнікі, чыгуночкі і інш. З гэтай мэтаю прышлося пабываць у прыватнай гімназіі, дзе наўку выкладаецца ў расійскай мове. У гутарцы з настаўнікамі гімназіі я аразумеў, што Баранавіцкая інтэлігэнцыя даўно ўжо цікаўіца беларускімі справамі, але працаўць у гэтых кіруку віхто ня браўся. Дзеля кепскай съядомасці аб беларускім руху; што-ж тычыцца беларускіх газет, то іх у Баранавічах да майго прыезду, ніхто ня бачыў. Выхынушы адносіны інтэлігэнцыі да справы адраджэння Беларусі, 8-га лютага я з'явіўся да павятога старасты. Але самога старасты ня было, быў яго замісціцель, п. Кіркоўскі, які хутка прыняў міне, і разам з ім мы павялі гутарку аб беларускіх справах. Перашкоды мае працы п. Кіркоўскі на чыні, — даў дазваленіе на скліканье сходу ў м. Баранавічах, а так сама і па другіх мясцох Баранавіцкага павету. У гэтых-дзенях напісаў я абвесткі аб тым, што 8-га лютага ў м. Баранавічах абудзецца сход грамадзян м. Баранавіч і ваколіц, спагадаючы беларускаму руху і адраджэнню Беларусі. Праграму сходу я назначыў вось гэтакую: 1) кароткі нарый гісторыі Беларусі і беларускага руху апошніх дзён; 2) аб справах школьніх і адчыненій беларускіх школ і 3) выбары ў Беларускую павятовую раду. Па зацвярджэнні гэтай абвесткі павятовым старастам, яна была расклікана па ўсіх вуглох м. Баранавіч. Не здавальняючыся гэтым, я з'явіўся да мясцовага съязніцініка з просьбай агалосіць абвестку ў цэркве з амбоны ў нядзелю, на што ён і згадзіўся. Даючу ўсюму гэтamu, на сход з'явілася шмат людзей. Усе яны былі вельмі зацікаўлены тым, што пачалі ад мяне пра гісторыю Беларусі і пра беларускі рух. Шмат грамадзян са шчырай падязкай з'яўляліся да мяне, і я бачыў, што моя мова ня была даремная. Пасыя ўсіх інформаціі, якую я зрабіў сходу аб нацыянальных і школьніх справах, пачаліся выбары павятовай рады, і аднаголосна ў склад гэтай Рады сходам былі абраны 11 асоб—сібрамі Рады, ды 5 кандыдатаў да іх.

На другі дзень, пасля сходу разам з прэзыдным павятовай рады, я даведаўся да павятога старасты з просьбай аб зацвярджэнні сяброву Рады, што старастам і было зроблено ў

гэты-ж час. Вярнуўшыся ад павятога старасты, я зрабіў пасяджэнне павятовай рады, на якім зазначыў мэту працы і кірунак, па якому Рада павінна ісці дзеля пашырэння нацыянальнай съядомасці сярод сялян і грамадзян Баранавіцкага аштаршу.

Потым пачаў я ў містэчку Сталовічы. Тут мне здарылася спаткацца з воітам гміны і яшчэ з некалькімі грамадзянамі, з якім я меў гутарку аб жыцці сялян і іх адносіні да справы адраджэння Беларусі. Адносіны сялян да гэтай справы былі надта добрые, і тут яны пажадалі арганізаваць у сябе беларускі гуртк. Аставіўшы ім некалькі кніжак і газет, я пачаў далей. Вось на майм пляху спаткацца сяляні да Торчыцы. Навакола—куды ні кінеш вокам, бачыш зруйнованае вайною месцо. Усё поле зрыто акопамі. На цэлые соткі сажон у шырью цягнецца калючы дрот, абвіваючы, як зьмей, узгоркі. Каля вёскі каміс быў і двор, але цяпер ад яго застаўся толькі вялізарны сад; будоўлі ніякай ніяма. Так сама і вёска зруйнована дащчэнту. Пабудованы ў цяперашні час толькі чатыры хаты, а рапта сялян жыве ў німецкіх акопах. Пустыня і дзіка на вакол. Страшная беднацца пануе ў кожнай хадзе, ў кожнай акоце. Ніяма хлеба, ніяма бульбы, жывуць і кормяцца толькі жабранінай. Дапамогі ніадкуль ня маюць. На 40 гаспадароў маюць усяго 18 коней і 10 кароў; і вось, калісці то добрае гаспадары, цяпер зрабіліся жабракамі. Вёска пухне з голаду. Тут трэба неадкладна помат; трэба ўсім з'яўлянцам увагу на тое гаротнае жыццё, ў якім апынулася сяляне. Бяз помочы шмат людзей згіне, прападзе і ніколі не абудзецца, як трэба, сваю гаспадарку.

З цяжарам на сэрцы пачаў я дзялі. Прамінулі німецкіе і расейскіе акопы. Усюды, як вымерло: дзіка, ніяп-прыветна. Навакола бачыш дрот, толькі дрот, і дрот ды паракіданы вёскі, пачынаючы патроху будавацца. Цераз некалькі вёрст дабраўся да вялізарнай вёскі Вольна,—палаца франтовая засцялае назадзе. Тут ужо здарылася ўбачыцца саўсім другое. Сяляне жывуць добра, голаду і холаду ня бачаць. Ёсьць дзівэ школы—жаночкай і мужчынскай ў расейскай мове. З'яўляюцца да настаўніці і пытаю, чаму школы адчынены расейскіе, на што адтрымаў адказ, што яны ўвесень ня ведалі пра школы беларускія, а польскай не хадзелі сяляне. Паслаў па старасту, і ён у хуткім чыне прышоў. Параўнаны разам з ім і настаўніцамі, пастанавілі склікаць сход

і зрабілі пастанову аб адчыненні, за-мест расейскіх,—беларускіх школ.

Пабыўшы ў Баранавіцкім павеце ў вёсках Задор'е, Судары, Паланечка, Больш. Жукавічы і Церабостынь, раздаўшы скрэз беларускіе газеты і кніжкі, я пачаў далей і апынуўся ўжо ў Навагрудку. Адразу па прыездзе, я з'яўляўся да павятога старасты, які надта прыхильна аднесіўся да мае справы, даў дазваленіе на скліканье сходу ў Навагрудку, Ваўковічах, Негнявічах, Шчорсах і Турцы. На кожным сходзе ў гэтых мясцох было шмат сялян. Усе сяляне вельмі зацікаўлены адраджэннем Беларусі. Адносіны сялян да гэтай справы былі надта добрые, і тут яны пажадалі арганізаваць културна-прастьветныя гурткі. Пастановы, якіе выносяліся сходамі, паслаў на зацвярджэнне павятога старасты, так сама і статут гуртку. 24-га лютага склікаў сход у м. Міры, Баранавіцкага павету. Каля 400 грамадзян было на сходзе. Заснован культурна-прастыветны гуртк, у склад якога уваішлі вучыцелі і мясцовыя грамадзяніне беларусы. З Міру пачаў на беларускіх школам, якіх у Мірскай воласці ёсьць дзесяць. Быў ў вёсках Баражках, Слабодцы, Скамарошчах і Залужжа. У апошні зрабіў сход сялян дзеля таго, што настаўніца жалілася аб кепскіх адносіні сялян да беларускіх мовы. У кожнай беларускай школе, у якой мне здарылася быць, усюды я бачыў вострую настачу у книжках. Ніяма кніжак, альбо мала іх ёсьць, і гэта адбіваецца на працы.

Дзеля таго, каб праца не прапала дарэмна, трэба газета і кнішка. Траба зрабіць сувязь паміж воласцьцю, вёскай і цэнтрам. Народ пачынае прасыпцацца ад векавога сну. Ён ёсьць ужо наперадзе лепшую будучыню. Толькі вёща інталігэнцыя некаторая адшапілася ад народу, але гэта ня страшна, бо гэтак інтэлігэнцыі ня шмат. Уся сіла ў народзе, а ён ужо пачынае вырушыцца і скідаць ланцугі, якіе душылы культуру і душу беларуса.

Тодар Янушэнка.

Саюз „Адраджэнне“ ў Вільні і Палёвы Суд.

Газеты паведамляюць, што па наўгородзе ён-декаў Палёвы Суд у Вільні распачаў справу прыці арганізатораў народнага конгресу ў Вільні, што адбыўся 14—15 лютага, п. п. Хамінскага, Гельмана, Казіка, Мікевіча і іншых.

Гэтага трэба было спадзівацца ад ён-декаў, каторые ўпэўнівалі сівер, што Віленшчына—край польскі, а тым часам з'яўляецца скліканы „Адраджэннем“, адкрыты людзям вочы на тое, што Віленшчына—зямля беларуская.

Служыць верш „Свая Зямля“. Асабліва энэргічна, з любою да ўпартага, напісаны першы верш. Зьмест яго нахітры. У вёсцы стаялі казакі. У полі з імі сустрэўся Мацей і вітаў іх, сказаўшы Pochwalony... Старши з атраду спытаў—Хто?

Тутэйшы—каку я—свой чалавек, Сын бацькі свайго, а бацька дзядзяці, Тут і радзіўся, тут і жыве век; Юркам зваць бацьку, я—дзік Мацей. Воні где з хата, і выган, і сад.

Там жнечь мая жонка, а тут—гарэць брат. Але, відаць, яго пыталіся аб нацыянальнасці, а бверы, а ён даў няясны адказ. Казак ударыў яго на гайкай. Мацей сказаў:

То мусіць і прауда, што я і паляк, і буду паляк я ад гэтай гадзіні.

Але гэтым справа на скончылася. Увесень прыехаў сам князь Хаванскі. Склікалі сялян. Да іх Хаванскі з'яўляўся з прамовай.

Эх,—кака—рыбты! Вы—дуракі, Што ў рускай зямлі, ды каталікі Ну, цар вас прыме у свою веру,

Дасыць зямлі многа... Вы на паперы Тут падшішце, а поп пасыненце...

Ну, братцы выпьем па чарцы усе!— Башонка крыж і крапілло нясе!

Пасыя гэтай прамовы, сход занепакоіўся; адзін селянін няшаўна заявіў:

Спитайце, кака, вун Мацей; Калі ён скажа перавярнуцца,

Ды усе вёскі на яго зладуцца.

Але Мацей, раз ужо навучаны казакамі, станоўча адмовіўся перамяняць веру:

Надумаўся, каку: каб сто катоў Дралі мне скуре, пякі на агню,—

Я веры свае такі не змяню!

Князь ускіпей і загадаў даць Мацею сто розгаў. Схапілі яго казакі і началі біць.

І бьюць, не баліць, хоць за сэрцо бяра.

За што-ж ён мне гэта ды скуре дзярэ?

Як крыкну я гэта: „Эй, беше-ж мацней!“

Мацнейшы ад вашай веры Мацей!

О так-то хрысьцілі мяне казакі

З тутэйшага ды у палякі!

(Прасілі будзе).

Маленкі артыкул.

Дзіўные рэчы робяцца на Божым съвеце. З усіх бакоў Беларусі раздаўся кліч: „Беларусы, шчырые беларусы, гуртуйцесь да працы для аблудавання незалежнага жыцця сваеі Балькаўшчыны. Нясеце сівер у грамаду!“ Здаецца ёсе, у кім толькі закіпела ад Наваколаў ўсё заварушилося: і шчырые працаўнікі і ворагі. Адны будуюць, другіе раскідаюць. Цяжкі праца настала шчырым беларусам...

Возьмем, напр., пасады бібліятэка і старожылі пры „Беларускай Хатцы“. Гэты будынак, як ведама, перададзены Нацыянальнім Камітэтам „Таварыству Працаўніку Беларускага Мастацтва“. Хто-ж бы, здаецца, павінен бліжэй стаць да інтарэсу „Хаткі“, каб разыўці там культурна-прастыветныя кутачкі—сібар T-ва (а ў T-ве ёсьць шмат беспрацоўных інтэлігэнтаў-беларусаў), шчырые хто-небудзя, нікому невядомы? Аб гэтых, здаецца, як можа быць і размовы. У настажа выходіць зусім наадварот. Радзіца пісцікі наўгорода выдаўшы зусім на хоча. Такія пасады сторажаў беларускім гурткам пашыраліся на всіх вёсках. Тэрэспіцыя наўгорода дасцялася таму, што дарма 2-3 месяцы пілніліся з пасадамі на пасаду бібліятэка і пасада пісцікі наўгорода. Аднакі, як можа быць, на пасаду пісцікі наўгорода дасцялася таму, што дарма 2-3 месяцы пілніліся з пасадамі на пасаду бібліятэка і пасада пісцікі наўгорода.

А як нам здаецца, дыс гэткі маленкіе выпадкі маюць вялікую вагу. Ня шкодзілі прымілувацца і да голасу другіх.

Хворасьць Янкі Купалы.

Як кажуць дактары, хворы астаецца ў шпиталі апошні тыдзень.

МЕНСКАЕ ЖЫЩЕ.

Новы коалітарытэу „Беларусь“ адчыніліся на гэтым тыдні на Доўгабродскай вуліцы.

Устава заціверджана.

У судзе. Нам перадаюць, што старшыня акружнага суду, К. Пятрусаўіч на з'ездзе судзьдзяў, які адбіўся наядуна, адкрыта заяўіў аб тым, што ён у хуткім часе падаў ў адстаўку.

Выдача пашпарту (пастаянных) мае пачацца ў камісарыяце з 1-га красавіка.

Леўкі ў т-ве Прыведзелія Навук. Пашаўчора, 7-га сакавіка, а 1-ай гадзіні ўдзельніць у памяшканні т-ва ў гмаху Домінікан. касцьц. сэкрэтар т-ва п. Гутаровіч чытаў лекцыю на тэму: „Аб зыбранын беларускіх прыказак і ідэятымаў у беларускай мове“. Увойсьце было бесплатна для ўсіх.

На рынку ўчора, 8 сакавіка, былі вось якія цэнты: малако—5 мар. кварты, сало—33 м. фунт, каубаса—24 м., хлеб—5 м., масло—50 м., сыр—30 м., дрожы—250 р. возік.

Ня з'яўляйся-ж, Божа, над імі
Парабі ўсіх нас, як камень, глухім...

Усе напішчасце ад таго, што ў нас няма прауды:

Варшавскіе газеты апошнім днімі у Менску вельмі падаражалі. Польскіе газеты прадаюцца па 1 мар. 50 ф., жы-
доўскіе і расійскіе—па 3 маркі.

Санітарнае становішча места ў звязку з набліжэннем вясны, якіе болей пагоршылося. Дамаўласцікі зусім не ачышчаюць сваіх двароў. Не выдаець належных загадаў і мясцовая ўлада. Паміж тым, эпідэміі з кожным днём усе болей павялічываюцца.

Фабрыка сирніакі хутка пачне працаваць у Менску. Гэта фабрыка пераведзена з Койданава. На гэтай фабрыцы маюць вырабляць што тыдзен да 200 скрынок сирніакі.

Эшалон комуністаў, якіе былі у польскіх турмах, трэцьцяга дня адпраўлены з Менску на дэмаркацыйную лінію дзеля абмену на польскіх закладнікаў.

Асьвятленыя вуліцы м. Менску робіцца дзеля кіраўнікоў электрнай станцыі так, што цішні, калі да вуліцаў стаяць вялікія лужы і навалены лёд, а ночы цёмныя і туманные, на ўсе вуліцы асьвятляюцца і людзі бродзяць у подемках, спаткаючыся і падаючы.

Беларускі тэатр.

8-га сакавіка адбылося адчыненне клубу "Т-ва Працаўнікоў Беларускага Мастаўства" у памяціны "Беларускай Хаткі" на Конным пляцы. Ставілі камедыю М. Кудзельскі "Мікітаў лапаць". Камедыя якраз пад густае разнастайнасці публікі, каторая збіраецца ў "Хатку". Добра граў сам аўтор камедыі у ролі Мікіты, як заўсёды, прымеса вызначалася сваёй ігрою у ролі маладаць-суседкі Лабаноўскай.

Мусім адзначыць, што трэба заўсёды шанаваць чыстоту мовы. Набеларуску ня можна сказаць—дзеялася, пабыту, а трэба: дзеяны, набішу ці зьбіў. Пады ѿчы можна шклянку, міску, пляшку, а не чалавека.

Увага, што да сялянскіх гарнітараў. Беларусы на носяць сарочакі павеҳах на гаваіц, а калі где і носяць, дык гэта не харектэрна для беларусаў. Гэта сама беларус на ведае сарочкі з вышынанім груднай, гэта—украінам. Беларус посыць сарочку заўсёды у на гаваіцах, і толькі старыя дзяды, на старасці посыць гэта сарочкі, як мы бачылі учора на сцене. Трэба прыглядзіцца да народу і ўмечавіць тылічныя рысы.

Як прыемную наўіну тэатру, трэба адзначыць беларускую дэкорацыйную работу Я. Црайдовіча. Вісковая вуліца вышла вельмі добра. Гэта граба паставіла ў заслугу "Т-ву Працаўнікоў Бел. Мастаўства".

Трэба спадзявацца, што спектаклі і вечарынкі Т-ва будзуть цешыцца шырокімі сымпатыямі акраінай публікі, каторая гэтак патрэбна харошая і павучаючая беларуская сцэна.

Я. К.

Рэдактар—Я. ЛЁСІК.
Выдавец—Часовы Беларускі Нацыянальны Канітэт.

Прошения-переводы
переписывание на пишущих машинах
к-ра ВЕЙНТРУБА.
Ул. Мицкевіча (Захар'евская) 36, при Ново-Московской гост. 109

АКУШЕРКА из ВАРШАВЫ
дает советы БОЛЬНЫМ
и БЕРЕМЕННЫМ; имеются комнаты для
секретно-больных.

Прием с 9 ч. утра до 7 ч. вечера.
Ул. Мицкевіча (Захар'евская) д. 8, (2-дв.) кв. 8, 2-й этаж. 108.

ПОКУПАЮ старые ЗУБЫ
искусства, негодные к употреблению.
Справиться в магазине "Трикотаж" Францішканскую 7, рядом с Гор. аптекой. 99.

Менская Аукцыйная Саля.

Сярпухоўская, д. № 8/4 з (Маліна), калія б. Захараўскай.
Примае для прадажы, прадае, купляе і прымае на скаваньне:

Золато
Серабро
Дарагі каменны
Старасъвіцкія речы
Футры
Дываны
Карціны

Піаніно
Пішучыя і машыны
для шыцця.
Вопратку
Бялізну
Боты
Мэблі

Люстры
Арматуру
Гаспадарск. прылады
Пасудайні
Карэты
Збрую
і інш.

125.

Заявы аб прадажы нярухомасцяў. Уласныя склады, якіе апальваюцца. Высылае таксатараваў да хаты. Нарыхтоўвае на мясцо аукцыёны поўных кватерных абстанавак. Саля і склады адчынены штадня ад 10 да 1 гадз. і ад 3 да 7.

Аукцыёны па нядзелях і серадах.

КІНЕМАТОГРАФ

"МОДЕРН"

Францішканская ул.

КІНЕМАТОГРАФ

"ЛЮКС"

Домініканская ул.

ВНОВЬ ОТКРЫТАЯ

ПАРОВАЯ МЕЛЬНИЦА К. М. КОНТОРОВИЧА

— при обойной фабрике —

Ново-Московская 35.

принимает помол разного зерна.
При мельнице так-же хорошо оборудованная хлебопекарня. 86.

Мельница и сушильня

К. И. Гохштейна.

Рейтановская, 38, во дворе.

Принимает помол разного зерна и выделку овсяных круп. 82.

ДЕШЕВО ПРОДАЮ

СТАРИНЫ МОНЕТЫ ПОЛЬСКИЕ И ЛИТОВСКИЕ, СЕРЕБРЯНЫЕ И МЕДНЫЕ.

— Можно в розницу. —

Адресовать предложение: Минск, почтамт до востребования, Маевской. 118

Акционерное О-во "Пиаст"

Страхового Т-ва "Пиаст"

с 1 марта открыт прием

СТРАХОВАНИЙ ТОВАРОВ В ПУТИ

на сушне и на море

по весьма дешевому тарифу.

Заявления и справки принимаются ГЛАВНЫМ АГЕНТСТВОМ в МИНСКЕ ул Рейтана (Юрьевская) 40 кв. 10. От 10-2 и 4-6.

Школа танцев "Рэкорд".

Раковская, 13 (б. Зал Черчеса).

Возобновлен прием учеников и учениц на курсы танцев. Запись по вторникам, средам, пятницам и воскресеньям от 12 до 2 и от 7 до 9 ч.
Учитель танцев Э. В. Альперович.

Циркция I. К. Шимкевич.

БЕЛАРУСКІ ЦЭНТРАЛЬНЫ СЛЮЗ

СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

гэтым працягнуе ўсім беларусам
спеціялістам сельскай гаспадаркі
(аграномам, спеціялістам, інструктаром
і тэхнікам) рэгістрацыя ў канцылярыі
Саюза.

Менск, Койданаўская вул. 21, кв. 4.
121.

БЕЛАРУСКІ ЦЭНТРАЛЬНЫ СЛЮЗ

СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

гэтым апавяшчае, што пры Саюзе
АДЧЫНЕНО КОНСУЛЬТАЦЫЯНЕ БЮРО.

Мэта яго—даваць рады на пытанні аб
сельскай гаспадаркы і арганізаціі сель-
ска-гаспадарскіх таварыстваў на мясцох.

Адрэс: Менск, Койданаўская 21, кв. 4.
122.

Приключения ДОН ЖУАНДА

роскошная драма в 6 б. ч. из великосветской жизни.

Сверх программы

Веселая комедия.

ЗИГОМАР И ПРОТЭА.

Вышла з друку новая кнішка

"БЕЛАРУСЬ У ПЕСЬНЯХ"

ПРАДЛЕЦЦА:

У кнігарнях: Школьная Рады, Палёвай Вайсковой і Макоўскага.

КОШТ 8 МАР.

123

ПЕРВАЯ РУССКАЯ ХЛЕБОПЕКАРНЯ

С. О. Мигуцкаго и Ко

бывш. Штакеля.

Мінск, Ново-Московский пер. в. Залкінда пром. № 4.

ПРИНИМАЕТ ЗАКАЗЫ, ПОДРЯДЫ от войсковых частей, учреждений и кооперативов на выпечку ХЛЕБА и БУЛОК. Там же розничная продажа хлеба

ЦЕНЫ и КАЧЕСТВО ХЛЕБА ВНЕ КОНКУРЕНЦИИ.

83.

Тэхнічнае бюро і склад тэхнічнага начэння.

Ю. А. Якубоускага.

Мінск, Сярпухоўская, 19.

Будоўля і аbstалюнкі млыноў, лесапілак і інш. фаб. Электротэхнічныя установкі. Ремонт машын. Паравыя і газавыя лёкамабілі, станкі. Аbstалюнкі эксплуатацыі торфянікаў на апал.

Уладжаныне вузкакалейных чыгунак.

Бюро адчынено ад 9 да 4 гадзін.

84.

Абвестка.

Асобы, якіе выїжджаюць з Менску па чыгуначы—ад 10-га сакавіка—павінны, купляючы білет, паказаць пасьведчаныне аб тым, што ў працягу апошніх двух дзён былі ў лазні і што іх віраптка і біляні былі дэзынфікаваны.

Трэба быць у лазні Плаўскага, Валоскай вул. (Крашчанская) № 25, дзе так сама будуть выдаваць пасьведчаныя аб дэзынфікцыі за плату 50 фэн. Асобы, якія маюць пасьведчаныя, блузмоўна ня будуть выпушчаны на перон; так сама чыгуначныя билеты працавацца ня будуть.

У вагонах у дарозе будзе рабіцца кантроль, і асоб, якіе ня маюць пасьведчаныя, пакінць на біліжэйшай станцыі, дзе ёсьць дэзынфікцыйны апарат.

Д-р Г. Х. Кржаноускі

н. о. санітарнага інспектара.

Мінская Фельдшэрско-Акушерская Школа.

Ул. А. Мицкевіча (Захар'евская) № 37.

Открыт прием прошений для поступления на

— Весенний курс акушерского отд. —

— Прошения и справки от 11—1 ч. дня. —

ВАРШАВСКУЮ ИЗЯЩНУЮ И ПРОЧНУЮ

ОВУВЬ

можна получить в магазине

Ш. Фейнберга

ОПТОВО-РОЗНИЧНОЕ

Францішканская (Губернатор.) 24.

Цены весьма умеренные.

76.

М. м. Г. Г!

Сим уведомляем что нами передано монопольное представительство на продажу наших изделий на Белорусский край и Восточные Земли Варшавскому Торговому